

Sugar Kane Kowalczyk (Marilyn Monroe) og hennes to beundrere Joe (Tony Curtis, til venstre) og Jerry (Jack Lemmon) i Billy Wilders elleville *Some Like It Hot* (1959).

105 år siden: God årgang

I 1906 blir den franske, jødiske offiseren Albert Dreyfus frikjent for spionasje, tolv år etter at saken mot ham startet. Dreyfus-affæren splittet nasjonen, og var både en strid mellom den republikanske venstresiden og Frankrikes konservative høyreside, og et trist, men sentralt kapittel i anti-semittismens historie. Samme år fødes teologen Dietrich Bonhoeffer, som senere tok til orde for at kristendommen måtte fortolkes ikke-religiøst i tråd med den areligiøs samtiden.

Østerrikske Robert Musil debuterer med dannelsesromanen *Unge Tørless*, angivelig basert på hans egne erfaringer på militær kostskole. Musil blir en viktig figur innen den litterære modernismen. Og, apropos modernisme: I Irland fødes en liten krabat som får navnet Samuel Barclay Beckett.

Mest slående er likevel knippet av store filmregissører som melder sin ankomst dette året. Hør bare på listen over filmskapere som kommer til verden i 1906: Billy Wilder (Polen), Marcel Carné (Frankrike), John Huston (USA), Luchino Visconti og Roberto Rossellini (begge Italia). Disse begår alle sentrale bidrag til filmhistoriens smørbrødsliste, som begeistrer den dag i dag. Se selv, for eksempel Wilder-komedien *Some Like It Hot*, med Marilyn Monroe i toppform.

HVA GLEDER DEG?

LARS O. FLYDAL

Eyvind Skeie: Hva gleder deg?

– Jeg gleder meg stort til urpremiere på det nye verket *Sommerens Maria* som jeg har laget sammen med komponist Gisle Kverndokk. Det skal fremføres av Kirkens Korskoole på Nøtterøy til helgen og inngår også i Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival med fremførelse i Fagerborg kirke neste helg.

Det er et eventyrspill om kirkeåret og naturåret; Kong Tid er trett av å gå, han møter Maria og får høre fire eventyr. I eventyret kan tiden hvile seg. Det er blitt en fantasilek i eventyrets form. Det har vært fint å jobbe tett med Gisle Kverndokk som har jobbet mye med teater og opera. For meg som har jobbet mest med kirkemusikere er det fint å møte en komponist som ikke har de samme musikalske kodene. Det er alltid en fare for at man gjentar seg selv. Han har mye lekenhet og melodisk kraft, og i dette samarbeidet er det veldig kjekt å tenke seg at man i beste fall har klart å være nyskapende.

Eyvind Skeie.

«Det er blitt en fantasilek i eventyrets form»

Tine og militær

Britt Rogstad

britt.rogstad@vl.no

22 310 437

Norges førstedame på trompet, Tine Thing Helseth, var førstevalget da Forsvarets Stabsmusikkorps skulle ha solist til ny CD.

Korpsstjernen takket ja til oppgaven, og resultatet av dette samarbeidet kan blant annet oppleves på albumet *A tribute to the Northern Winds*. Her er Tine Thing Helseth solist på en jazzet trompetkonsert fra Finland, signert Jukka Linkola. Hans landsmann Aulis Salinen, nordmennene Egil Hovland og Olav Anton Thommessen, danske Ole Schmidt og svenske Hugo Alfvén er andre komponister på CD-en.

– Vi ønsket en nordisk klang på denne platen og valgte verk av allsidige komponister som i tillegg kunne skrive god blåsemusikk, sier Ole Kristian Ruud.

Trompetklang. Stabsmusikkens sjefsdirigent er også svært fornøyd med valget av solist på platen.

– Tine har en utrolig vakker trompetklang med flere farge-nyanser. Hennes rene og sikre intonasjon gjør det lett for ensemblet å innordne seg. Denne musikken krever ikke bare virtuost solospill, men inkluderer hele ensemblet, roser dirigenten.

– Kjemien mellom meg og ensemblet stemmer godt. Jeg har vokst opp i korpsbevegelsen selv. Vi har samarbeidet

VIRTUOS MILITÆRMUSIKK

Forsvarets Stabsmusikkorps er Norges største profesjonelle blåseorkester med 39 musikere.

Gir ut albumet *A tribute to the Northern Winds* med musikk av nordiske komponister.

Trompetstjernen Tine Thing Helseth er solist på plata.

Ole Kristian Ruud er Stabsmusikkens dirigent og har ansvar for utdanningen av dirigenter ved Norges musikkhøgskole.

før, men dette er den første av Stabsmusikkens innspillinger jeg har vært med på. Verket av Linkola var spennende å øve inn. Fortsatt har vi ikke spilt det live, men jeg følte likevel at ting fort falt på plass under innspillingen av plata her i Ridehuset, sier Helseth.

Den finske samtidskomponisten Jukka Linkola som også har en karriere som jazzpianist, begynte å skrive musikk for jazz før han beveget seg over i mer klassisk terreng. På verkslista hans står både balletter og operaer, foruten musikk for symfoni- og kammerorkestre og store jazzensembler. *Trumpet Concerto II* var opprinnelig skrevet for trompet og strykeorkester. Siden laget komponisten en alternativ versjon for trompet og blåsere.

Femten kvinner. 39 blåsere utgjør Forsvarets Stabsmusikkorps. Av dem er 15 kvinner, fastslår dirigenten, etter en rask optelling i hodet. Slik har det ikke alltid vært. Da Ole Kristian Ruud selv spilte i Stabsmusikken på 1980-tallet, besto militærkorpset kun av menn.

– *Hvordan har kvinnene påvirket det musikalske uttrykket og repertoaret?*

– Spillestilen er nok den samme, men kvinnene har betydd mye for miljøet i ensemblet og kan ta sin del av æren for den musikalske kvaliteten som er høy og har vært det lenge. Stabsmusikken er i dag ettertraktet både hjemme og ute til konserter og oppdrag, konstaterer Ruud.

Under VM på ski i vinter satte for eksempel Forsvarets Stabsmusikkorps tonen under både premieutdelinger og andre seremonier.

– Kvinner er i dag en naturlig

De nye instrumentalistene

CD KLASSISK

Echoes of Time (Ekko av tid)
Dmitri Sjostakovitsj
Fiolionkonsert nr. 1 etc.
Lisa Batiashvilil (fiolin), Hélène Grimaud (piano), Symfoniorkesteret ved Bayerische Rundfunk, dir: Esa Pekka Salonen
Deutsche Grammophon 477 9299/Universal

Variasjoner over et tema av Paganini. Klaverkonsert nr. 2.
Sergei Rachmaninov
Yuja Wang (piano), Mahler Chamber Orchestra, dir: Claudio Abbado
Deutsche Grammophon 477 9308/Universal

■ Anmeldt av **Guttorm Lien**

kultur@vl.no

22 310 310

Innenfor den klassiske platebransjen er det en fantastisk ting som skjer for tiden. Det er nettopp det ærverdigste av alle selskapene, nemlig Deutsche Grammophon, som speider etter de unge talentene og de finner dem. Bare i løpet av det siste året har de presentert for oss en samling nykommere, som gir oss nye og friske syn på hvordan de store mestrene kan spilles, og det gjør de uten å miste en dybde og erfaring. Man skal vokte seg for å bruke ordet mirakel, men den unge georgiske fio-

Tine Thing Helseth fant tonen med dirigent Ole Kristian Ruud og Forsvarets Stabsmusikkorps da trompetvirtuosen var solist på ensembles nye plate.

Foto: Lars O. Flydal

del av ethvert korps. Du ser det på alle nivåer. Jentene er med på like fot med gutta. Og de spiller ikke bare fløyte og klarinett, men like gjerne trombone og tuba som tradisjonelt ble oppfattet som fysisk krevende instrumenter og mest egnet for menn, kommenterer Tine Thing Helseth.

Pianotimer: – *Hvorfor valgte du trompet?*

– Moren min spilte trompet. Likevel begynte jeg først med pianotimer, men slutta fort med klaver. Siden har det bare vært trompet for meg. Jeg opplevde at så mye klaffet med dette instrumentet. Trompeten er et naturlig verktøy for meg til å uttrykke meg musikalsk, sier Helseth.

CD-en med musikk av norske komponister er den første innspillingen som Stabsmusik-

ken har gjort i Ridehuset ved Akershus festning, der ensemblet har sin faste base og konsertlokale. Plata er rett rundt hjørnet, men lanseringskonserten kan drøye litt.

– Både Stabsmusikken og Tine har kalenderen full for år fremover. Derfor har vi foreløpig ikke kunnet sette en dato for vår neste konsert sammen. Men vi skal nok få det til, sier dirigenten.

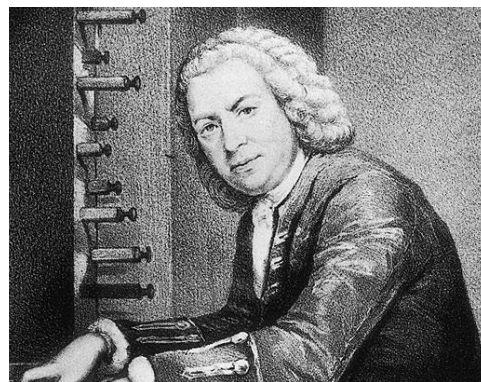
linistinnen Lisa Batiashvilil gir oss en innspilling av Sjostakovitsj innadventde fiolinkonsert nummer en, som vi må tilbake til gamle David Oistrach for å matche. Her er lyden ny og fylldig, spillet er til å blendes av og følget av Symfoniorkesteret ved Bayerische Rundfunk under Esa Pekka Salonens ledelse er fortreffelig. Her kommer alle Sjostakovitsj mange nyanser og hans sinnstilstander fram.

Vellykket. Noen små ekstranumre gir hun oss også, i samspill med den franske pianistinnen Hélène Grimaud. Ikke

minst er det grunn til å feste seg ved deres innspilling av Arvo Pärts «Spiegel im Spiegel» og Giya Kanchelis «V&V», samt Sjostakovitsj «Lyrisk vals». Dette er helt igjennom en vellykket plate.

Kultstatus. Ellers skal kineseren Yuja Wang nevnes. Det er ikke hennes debutalbum, selv om hun bare 24 år. For et års tid siden gikk kritikere over seg av begeistring for nykommeren og ga henne nærmest kultstatus. Vel, her er hun igjen med ingen ringere enn Rachmaninov på programmet. Og det er ikke

småtteri, når hun framfører to av komponistens mest elskede verker, hans Paganini-variasjoner og pianokonsert nr. 2. Vi vet at det kommer mange stjerner fra Kina i årene framover, og noe av kjennemerket er at disse musikerne klarer å kombinere en helt fenomenal teknikk med erfaring og innsikt. Så også Yuja Wang, som vi kanskje kan si har gitt oss den moderne versjonen av disse to mesterverkene. Noe glattere enn debutplaten, men det holder. Lisa Batiashvilil og Yuja Wang er to store navn, som kommer til å merkes framover.

BACH PÅ 'SALG'

For alle klassiske CD-lyttere for tiden, legges den ene fantastiske godbiten ut etter den andre i form av samlebokser, der man får de beste innspillingene til en slikk og ingenting målt i kroner. Denne måneden kan vi for eksempel sikre oss **Johann Sebastian Bachs** komplette Brandenburgerkonserter og orkesterouverturer, pluss 19 konserter for diverse soloinstrumenter for bare et par, tre hundrelapper. Det er Deutsche Grammophon, som graver i sine gode arkiver og, som her, kommer opp med åtte CD-er med Bach, spilt av det svært levende barokkensemblet The English Concert under ledelse av **Trevor Pinnock**. Mange har gjennom årene siden de ble innspilt på begynnelsen av 80-tallet, trykket disse til sitt bryst som de mest levende og barokke på markedet. For eksempel sier The Penguin Guide og Classical Music at det dette er høydepunktet i barokkspesialisten Pinnocks karriere. Og det er ikke lite. Med seg har han naturligvis de mest suverene av tidens barokksolister, **Philip Pickett**, **David Reichenberg**, **Lisa Beznosiuk** og **Simon Standage**. Boksen kommer i DGs usedvanlig vakre serie, der boksen er formet som et brev med avsenderen, i dette tilfellet Bach, på et frimerke på pakken.

GUTTORM LIEN

CD KLASSISK

Johann Sebastian Bach

Fire orkestersuiter.

Seks Brandenburgerkonserter. 19 konserter

Solister, The English Concert,

dir: Trevor Pinnock

Archiv Production/DG 4779510/Universal

(8 CD-er, sterkt redusert pris)

RACHMANINOV PÅ 'SALG'

På samme vis og i samme serie får vi et fire CD-sett med Det russiske Nasjonalorkesterets gripende innspillinger av **Rachmaninovs** tre symfonier pluss hans korsymfoni «Klokkene» og Symfoniske Danser. Det er orkesterets grunnlegger **Mikhail Pletnev**, som i sin tid etter glasnost samlet det han mente var de beste russiske musikerne fra de forskjellige orkestrene for å danne det nye nasjonalorkesteret. Disse innspillingen ble gjort for en ti års tid siden, og har senere gått sin seiersgang og er for mange selve referanseutgaven når det kommer til Rachmaninovs symfonier. De som liker det bredt romantiske og melankolske slaget, vil til de grader finne det her, i dette som mange vil kalle «i den russiske ånd». Den er vakkert pakket inn, denne også.

OLAV EGIL AUNE

CD KLASSISK

Sergei Rachmaninov

Symfoni nr. 1 – 3. Klokkene. Symfoniske Danser

Det russiske Nasjonalorkesteret,

dir: Mikhail Pletnev

Deutsche Grammophon 477 9505/Universal

(4 cd-er, sterkt redusert pris)